



LEKOVITE VODE I BLATO

Medicinska geografija- vežbe X



Termalne i mineralne vode Srbije

U Srbiji postoji oko 370 mesta sa izvorima mineralne vode i 59 banja!

- mineralne vode sadrže > 1g/l rastvorenih materija i imaju lekovito dejstvo (S, Fe, I, Na, K, Mg, Br)

- hidrokarbonatne, sulfatne, hloridne

- prema temperaturi:
 - **ledeno-studene** do 5⁰C
 - **vrlo studene** 5-10⁰C
 - **umereno studene** 10-15⁰C
 - **hladne** 20-25⁰C
 - **mlake** 25-30⁰C
 - **mlako-tople** 30-35⁰C
 - **tople** 35-38⁰C
 - **vrele** 38-42⁰C
 - **vrlo vrele** preko 42⁰C

- ako su mineralni izvori topli, onda se nazivaju ***termomineralnim***.

U odnosu na temperaturu čovečijeg tela:

- **hladne/kisele vode**: manje od 20⁰C (Palanački kiseljak, Bukovička, Prilički kiseljak)
- **hipoterme**: 20-34⁰C (Koviljača, Novosadska, Obrenovačka, Ribarska, Sokobanja)
- **homeoterme**: 34-38⁰C (Niška, Ovčar, Pribojska)
- **hiperterme**: više od 38⁰C (Novopazarska, Lukovska)

Banje sa najtoplijim izvorima u Srbiji su:

- Vranjska Banja (92⁰C)
- Jošanička Banja (78⁰C)
- Sijarinska banja (71⁰C)
- Kuršumlijska Banja (64⁰C)



BANJE

- ***Banje*** su uređena lečilišta i kupališta sa lekovitom vodom ili blatom, koja se koriste za lečenje i turizam.
- Banjska naselja možemo podeliti na:
 - Afirmisanje (prave) banje,
 - Nesamostalne banje uz naselja,
 - Samonastale (divlje) banje i
 - Išcezle banje.
- ***Afirmisane (prave) banje*** su banje sa dugom tradicijom i postojanjem. To su: Vrnjačka Banja, Sokobanja, Niška Banja, Banja Koviljača i dr.
- ***Banje nesamostalna naselja*** nastale su pored nekog naselja i delovi su istog. Poznate su: Novosadska banja, Obrenovačka banja, banja Vrujci...

- ***Sezonske ili samonikle banje*** nedovoljno uređeni mineralni izvori, sa primitivnim objektima za smeštaj bolesnika.
- Ima ih na više mesta, a neke od njih su vremenom postale prave banje: Bujanovačka banja, Ovčar banja, Kravljanska banja (Niš) i dr.
- ***Iščezle banje*** su vremenom nestale ili izgubile banjaski značaj, usled tektonskih pokreta, kraških procesa i sl. Takve su banje: Stara banja, Ravna banja, Kutinska banja...



Bukovička Banja



Vrnjačka Banja



Banja Koviljača



Niška Banja



Jošanička Banja



Vranjska Banja



Kuršumlijska Banja



Sijarinska Banja



Banja Rusanda



Sokobanja



Bujanovačka Banja



Ribarska Banja

Crna Gora - Igalo (14,5 °C)

Makedonija - Banjsko (75°C), Štipska (62°C), Kočanska (56°C)...

Bosna i Hercegovina - Dubnica, Tešanski kiseljak, Slana banja...

Hrvatska - Krapinske toplice (40-43°C), Varaždinske toplice (57,8°C)...

Mađarska – prostor Budimpešte ima 123 izvora

Rumunija - preko 2000 kaptiranih izvora mineralne vode, oko 100 banja
(Herkulanum u dolini Černe)

Slovenija - Rogaška Slatina...

Češka - Karlove Vari (40-72,2°C)

Francuska - Viši, Daks, Biaric, Aks, Lišon, Vern...

Zajednica Nezavisnih Država - severna podgorina Kavkaza (Kislovodsk, Jesentuki/ 23, Pjatigorsk/ 40 sa t° 14-60°C, Željeznovodsk/ 24)...

Korišćenje peloidom



- Lekovitost blata je posledica njegovog hemijskog sastava i fizičkih svojstava.
 - Lekovita blata se dele na: *ilovasta*, *organsko-mineralna* i *pseudovulkanska*.
- Lečenje blatom ubrzava cirkulaciju i metabolizam, utiče na rad endokrinih žlezda, utiče blagotvorno na hronične reumatske bolesti i kožna oboljenja. Ima zapažene antimikrobne, antivirusne, antineoplastične i antiinflamatorne efekte.



Važnije banje u Srbiji





LEKOVITE VODE I BLATO

Medicinska geografija- vežbe X

